

ประเพณีชักพระวัดนางชี

ประวัติความเป็นมา

๑. ประวัติความเป็นมาของวัดนางชี

วัดนางชีโชติการาม ซึ่งเป็นวัดโบราณ ตามประวัติว่าวัดแห่งนี้สร้างขึ้นในสมัยอยุธยา (พ.ศ. ๒๓๐๖) สาเหตุของการสร้างก็เนื่องมาจากลูกสาวพระชัยมนตรีชื่อ อิ่ม ได้ป่วยไม่สามารถทำการรักษาให้หายได้ จนชีพะขามาเข้านิมิตในฝันว่า ให้ลูกสาวบวชชีจึงจะหายเป็นปกติได้ จึงได้ทำการสร้างวัดนางชี และให้ลูกสาวทำการบวชชี ส่วนสาเหตุที่วัดนี้ชื่อ “วัดนางชี” หรือ “วัดชี” นั้น สันนิษฐานว่า ได้ชื่อมาจากสมเด็จพระรูปศิริโสภาคย์ มหานาคานารี พระชนนีของสมเด็จพระอมรินทราบรมราชินี ในรัชกาลที่ ๑ โดยทรงบวชเป็นชี และทรงบูรณปฏิสังขรณ์วัดแห่งนี้ จึงเป็นที่มาของชื่อวัดนางชีหรือวัดชีนับแต่นั้น ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ปฏิสังขรณ์วัดต่างๆ ทั่วประเทศ วัดนางชีเป็นหนึ่งในจำนวน ๒๕ วัด ที่พระมหากษัตริย์และขุนนางบูรณะปฏิสังขรณ์ ซึ่งการบูรณะปฏิสังขรณ์ในครั้งนั้นไม่ปรากฏหลักฐานการบูรณะ ทราบแต่ว่าศิลปวัตถุภายในวัด ได้สร้างตามสถาปัตยกรรมแบบจีน ที่เรียกว่า “นอกอย่าง” ซึ่งเป็นศิลปะนิยมในสมัยนั้นเป็นอย่างมาก นอกจากนี้พระยาโชฎีกกราชเศรษฐี (จ๋อง) ก็ได้ร่วมบูรณปฏิสังขรณ์ด้วย

๒. ประวัติพระบรมสารีริกธาตุ และพระธาตุสาวก

ปูชนียวัตถุที่สำคัญในวัดนางชี คือ พระบรมสารีริกธาตุ และพระธาตุสาวก ซึ่งในอดีตมีพระบรมสารีริกธาตุทั้งหมด ๗ องค์ และพระธาตุสาวก ๒๐ องค์ ปัจจุบันมีจำนวนไม่แน่นอน อาจจะมีเพิ่มหรือลดลงแตกต่างกันไปในแต่ละปี โดยก่อนที่จะนำพระบรมสารีริกธาตุมาให้ประชาชนสร้งน้ำ จะมีคณะกรรมการตรวจนับจำนวนพระบรมสารีริกธาตุและพระธาตุสาวกทุกครั้ง เมื่อแห่พระบรมสารีริกธาตุเสร็จแล้วก็จะตรวจอีกครั้งหนึ่ง ก่อนจะนำไปประดิษฐานเก็บไว้ พระบรมสารีริกธาตุที่วัดนางชีนั้น ตามตำนานเล่าว่า มีพราหมณ์ ๓ คน และชาวจีน ๙ คน ได้นำพระบรมสารีริกธาตุมาจากชมพูทวีป ๒ ผอบ ผอบหนึ่งตั้งใจจะให้ประดิษฐานไว้ที่เมืองนครศรีธรรมราช และอีกผอบหนึ่งตั้งใจไว้ว่าจะนำไปประดิษฐานที่เมืองเชียงใหม่ เมื่อได้ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุที่เมืองนครศรีธรรมราชแล้ว คณะผู้อัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุทั้งหมด ก็เดินทางโดยเรือสำเภาขึ้นทางเหนือ เมื่อเดินทางมาถึงบริเวณปากน้ำคลองด่านในปัจจุบัน เรือได้เกิดอุบัติเหตุล่มลง พระบรมสารีริกธาตุจึงได้ถูกฝังจมดิน ต่อมาพระบรมสารีริกธาตุได้แสดงปาฏิหาริย์เสด็จฯ ขึ้นมาปรากฏให้แม่ชีอ้อมเห็นหลังจากที่สร้างวัดเสร็จได้ไม่นาน แม่ชีอ้อมจึงได้ทูลเชิญประดิษฐานไว้ ณ วัดนางชีตั้งแต่นั้นมา

๓. ความเป็นมาและวิวัฒนาการของงานประเพณีชักพระวัดนางชี

งานประเพณีชักพระนั้น เริ่มในสมัยที่สมเด็จพระรูปศิริโสภาคย์ มหานาคานารี พระชนนีของสมเด็จพระอมรินทราบรมราชินี ในรัชกาลที่ ๑ เสด็จออกมาบวชเป็นชีที่วัดนางชี พระองค์ได้พบว่ามีพระบรมสารีริกธาตุประดิษฐานอยู่ จึงได้จัดให้มีการสมโภชขึ้น โดยจัดให้มีพิธีถวายน้ำสรง และพิธีแห่พระบรมสารีริกธาตุไปตามคลองด่าน คลองบางกอกใหญ่ คลองชักพระ คลองบางกอกน้อย แม่น้ำเจ้าพระยา วกกลับเข้าคลองบางกอกใหญ่ และเลี้ยวซ้ายเข้าคลองด่าน กลับวัดนางชี จนเกิดเป็นประเพณีแห่และสมโภชพระบรมสารีริกธาตุตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ส่วนคำว่า “ชักพระ” นั้นมาจากการอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุจากไปประดิษฐานไว้บนเรือพิธี ที่เรียกว่า “เรือองค์พระ” หรือ “เรือพระ” สมัยก่อนนั้นใช้เรือกระแซง ชาวบ้านเรียกว่าเรือเป็ด ด้านหน้าเป็นที่นั่งของพระสงฆ์ ด้านหลังเป็นวงบรรเลงปี่พาทย์ พระบรมสารีริกธาตุประดิษฐานตรงกลางลำเรือ โดยเรือจะได้รับการตกแต่งอย่างพิถีพิถันให้สวยงามอลังการเป็นพิเศษ และแห่ไปทางน้ำ ในอดีตจะมีชาวบ้านและผู้เลื่อมใสศรัทธา ร่วมแรงร่วมใจกันนำเรือมาผูกชักเรือพระแห่ไปตามลำคลอง ในสมัยพระบริหารบรมธาตุ

(ประเสริฐ) เป็นเจ้าอาวาสวัดนางชี ได้เปลี่ยนการลากจูงมาใช้เป็นเรือยนต์ชื่อสระแก้วบ้างน้ำเอ็ง และโอเอ็ง ของโรงสีหน้าวัดอินทาราม และในปี พ.ศ. ๒๕๓๐ สมัยพระครูประสาทสมาธิคุณเป็นเจ้าอาวาสวัดนางชี ได้กำหนดจัดงานเพื่อถวายเป็นพระราชกุศลในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมิหรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙ ทรงครองราชย์ครบ ๕๐ ปี จึงได้ขอความอุปถัมภ์จากกองทัพเรือเพื่อขอเรือพระราชพิธี คือ เรือตั้ง เรือแขง จำนวน ๕ ลำ พร้อมเจ้าหน้าที่ฝีพาย และผู้เห่เรือ มาร่วมขบวนแห่ และใช้เป็นเรือประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุจนถึงปัจจุบัน

การกำหนดวันในการจัดงานนั้น เริ่มแรกจัดในวันแรม ๒ ค่ำ เดือน ๑๒ ของทุกปี หลังจากวันลอยกระทงและเทศน์มหาชาติ เนื่องจากเป็นช่วงที่น้ำมากที่สุด และชาวบ้านจะเตรียมข้าวของ อาหารคาวหวาน และผลไม้ ส่วนหนึ่งเพื่อมาร่วมพิธีเทศน์มหาชาติ และส่วนหนึ่งเตรียมนำไปร่วมในขบวนเรือสำหรับถวายพระสงฆ์และรับประทานกันในเรือ ประกอบกับเป็นที่รู้จักกันของชาวบ้านว่าพอเสร็จงานลอยกระทง ก็จะเป็นงานชักพระต่อเนื่องกัน

ต่อมาได้มีการปรับเปลี่ยนวันในการจัดงาน โดยจากที่สมัยก่อนขบวนเรือจะพักรับประทานอาหารกลางวัน ที่วัดไก่อเตี้ย ชาวบ้านที่มากับขบวนจากวัดนางชีได้เตรียมข้าวขัน แกงโกใส่ไปในเรือด้วย พอขบวนเรือถึงที่บริเวณวัดไก่อเตี้ย จะเป็นเวลาเพลพอดี จึงได้จัดให้มีการถวายภัตตาหารเพลแด่พระภิกษุสามเณร ฉันทกันบนเรือ นอกจากนี้ก็ยังมีชาวบ้านในละแวกนั้นได้พายเรือนำอาหาร เช่น ข้าวเม่าทอด ขนมจีนน้ำยา กล้วยแขก เป็นต้น มาถวายแด่พระภิกษุ สามเณรด้วย ส่วนญาติโยมผู้เข้าร่วมขบวนแห่ก็จะหยุดพักรับประทานอาหารบนเรือเช่นกัน ต่อมาวัดไก่อเตี้ยได้นิมนต์พระภิกษุสามเณรขึ้นฉันภัตตาหารเพลบนวัด สำหรับพระบรมสารีริกธาตุนั้นยังประดิษฐานอยู่บนเรือตามเดิม พอได้เวลาบ่ายโมงตรงก็จะอัญเชิญเสด็จพระบรมสารีริกธาตุกลับขึ้นเรือ และแห่ไปตามคลอง

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๑๒ วัดไก่อเตี้ยได้จัดพิธียกข่อฟ้าพระอุโบสถในวันแรม ๒ ค่ำ เดือน ๑๒ เวลา ๑๐.๐๐ น. เป็นฤกษ์ยกข่อฟ้า โดยมีจอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรีในสมัยนั้นเป็นประธาน จึงได้ขออัญเชิญเสด็จพระบรมสารีริกธาตุมาประดิษฐานไว้หน้าที่บูชามณฑลพิธีด้วย การอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุในปีนั้นจึงช้ากว่าทุกปี ประชาชนมีเวลาไม่พอที่จะสงฆ์น้ำ จึงได้เปลี่ยนการสงฆ์น้ำจากเช้าวันแรม ๒ ค่ำ เดือน ๑๒ มาเป็นตอนเย็นของวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๒ และได้อัญเชิญเสด็จลงเรือองค์พระแห่ไปตามคลอง ในวันแรม ๒ ค่ำ เดือน ๑๒ เวลา ๐๗.๐๐ น. นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา จึงได้กำหนดให้มีการสงฆ์น้ำในตอนเย็นของวันแรม ๑ ค่ำ อัญเชิญเสด็จทางเรือในวันแรม ๒ ค่ำ และจัดให้มีการสมโภชในวันแรม ๓ ค่ำ เดือน ๑๒ ของทุกปี

ปัจจุบัน ประเพณีชักพระวัดนางชี กำหนดจัดงาน ๓ วัน เริ่มตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๒ ถึงวันแรม ๓ ค่ำ เดือน ๑๒ ในวันแรกจะจัดพิธีบวงสรวงบูชาเทพในช่วงเช้า และอัญเชิญเสด็จพระบรมสารีริกธาตุขึ้นสู่พระมณฑปในตอนบ่าย จากนั้นพระสงฆ์จะเจริญพระพุทธมนต์ และเปิดให้ประชาชนสงฆ์น้ำพระบรมสารีริกธาตุจนถึงประมาณสี่ทุ่ม วัดถัดมาเปิดโอกาสให้ประชาชนสงฆ์น้ำตั้งแต่หกโมงเช้าถึงแปดโมง จากนั้นอัญเชิญขึ้นขบวนเรือแห่ออกจากวัดนางชี เขตภาษีเจริญ ไปขึ้นที่สำนักงานเขตตลิ่งชันแทนที่วัดไก่อเตี้ย เนื่องจากพื้นที่มีความสะดวกสำหรับการจัดงานมากกว่า จากนั้นแห่ไปตามคลองบางกอกน้อย ออกแม่น้ำเจ้าพระยา เข้าคลองบางหลวง และกลับวัดนางชี โดยระหว่างทางจะแวะตามวัด และสถานที่ต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนได้สักการบูชา สำหรับการจัดงานในวันสุดท้ายจะเปิดให้ประชาชนสงฆ์น้ำพระบรมสารีริกธาตุตั้งแต่หกโมงเช้า มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมพระพุทธศาสนา เช่น แข่งขันการสวดมนต์หมู่ฯ แข่งขันปาฐกถาธรรม การประกวดศาสนพิธี ซึ่งถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นต้น โดยเวลา ๑๐.๓๐ น. พระสงฆ์ทรงสมณศักดิ์ ๙ รูป จะเจริญพระพุทธมนต์ และมีการถวายภัตตาหารเพลแด่พระภิกษุสงฆ์ ๙๙ รูป เพื่อสมโภชและฉลองพระบรมสารีริกธาตุ จากนั้นเวลาหกโมงเย็น พระสงฆ์ ๑๐๘ รูป เจริญพระพุทธมนต์ เจริญสมาธิ

ภาวนา เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา ก่อนจะอัญเชิญเสด็จพระบรมสารีริกธาตุ สู่ที่ประดิษฐานเดิมในเวลาหนึ่งทุ่มตรง เป็นอันเสร็จพิธีในงานทั้ง ๓ วัน

ลักษณะเฉพาะที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม :

๑. เป็นงานชักพระแห่งเดียวที่จัดขึ้นในกรุงเทพมหานคร ซึ่งแตกต่างไปจากงานชักพระในพื้นที่อื่น ที่เป็นประเพณีอันสืบเนื่องมาจากพระพุทธประวัติตอนที่พระพุทธเจ้าเสด็จจากดาวดึงส์ และจัดกันในวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ อันเป็นวันออกพรรษา โดยอัญเชิญพระพุทธรูปขึ้นไปประดิษฐานบนบุษบกที่อยู่บนรถหรือบนเรือ แล้วให้เรือชาวบ้าน หรือคนช่วยกันจับปลายเชือกลากพระไป แต่งานชักพระวัดนางชี จะจัดในวันแรม ๒ ค่ำ เดือน ๑๒ เป็นการเชิญพระบรมสารีริกธาตุ และพระธาตุสาวกขึ้นประดิษฐานบนบุษบก แล้วชักแห่ไปทางเรือ

๒. ประเพณีชักพระวัดนางชีแสดงออกถึงความศรัทธาในพระพุทธศาสนา และความสามัคคีของชาวบ้านในพื้นที่ เนื่องจากได้จัดเป็นพิธีต่อเนื่องยาวนานมาตั้งแต่ต้นกรุงรัตนโกสินทร์ โดยมีวัดเป็นศูนย์กลางการจัดร่วมกับชุมชน ในปัจจุบันมีหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ในพื้นที่มาร่วมสนับสนุนกันอย่างต่อเนื่อง เมื่อถึงวันงานชาวบ้านจะนำเรือมาชุมนุมกันที่ท่าวัด เมื่อพร้อมแล้วก็แห่เป็นขบวนตามพระบรมสารีริกธาตุออกไป มีเรือชาวบ้านมาร่วมขบวนจำนวนมาก ตามรายทางบ้านเรือนของประชาชน วัด โรงเรียน และสถานที่ราชการต่าง ๆ ที่อยู่ริมสองฝั่งคลอง จะประดับตกแต่งธงทิวอย่างสวยงาม มีการตั้งโต๊ะหมู่บูชา เมื่อขบวนเรือพระบรมสารีริกธาตุผ่านมา ประชาชนจะจุดธูปเทียนเพื่อบูชาพระบรมสารีริกธาตุ มีระนาดบรรเลงหลายคณะ และการแสดงของนักเรียน ตลอดเส้นทางสองฝั่งคลอง บางบ้านได้ตั้งจิตอธิษฐานใช้ขึ้นเพื่อตักน้ำในลำคลองเป็น น้ำพระพุทธมนต์ขณะที่พระบรมสารีริกธาตุเสด็จผ่าน ปัจจุบันทางวัดได้นำน้ำมนต์ที่ทำการสงพระบรมสารีริกธาตุตั้งแต่ตอนเย็นของวันแรกไปประพรมให้กับประชาชนที่รอรับเสด็จสองฝั่งคลองด้วย

๓. ประเพณีชักพระวัดนางชี เป็นงานเทศกาลประจำปีทางน้ำที่สนุกสนาน มีเรือมาชุมนุมรวมตัวกันมากที่สุด ในสมัยก่อนจะเป็นขบวนเรือพาย มีจำนวนหลายร้อยลำ มาจากตำบลทั้งใกล้และไกล เรือที่มาร่วมขบวนแห่มีหลายแบบ กาญจนาคพันธุ์ (ขุนวิจิตรมาตรา) เขียนไว้ในหนังสือ เมื่อวานนี้ ตอน เด็กคลองบางหลวง เล่ม ๒ ว่า “กระบวนแห่ชักพระนั้นเป็นเรือยาวอย่างที่เรียกกันว่า เรือแล่น ลงน้ำมันสวยสดงดงาม นั่งได้อย่างน้อยก็ ๕ - ๖ คน พายก็ใช้พายที่เรียกว่า พายคิ้ว คือมีลวดลายตลอดกลางใบพาย ทุกลำมีแพรแดงผูกที่หัวเรือ เรือที่มีคนพายแต่งชุดต่าง ๆ แปลก ๆ เหล่านี้มีตั้ง ๒๐๐ ลำ อีกพวกหนึ่งเป็นเรือยาวพวกเรือเซล่า เรือมาด เรือพวกนี้คนนั่งอย่างน้อยราว ๒๐ คน รวมทั้งหมดเห็นจะราวสัก ๕๐ ลำ เรือพวกนี้เข้าใจว่าจะมาจากที่ไกล ๆ นอกจากนี้ก็เป็นเรือแล่นที่แสดงการเล่นละคร ลิเก ฯลฯ ในเรือด้วยมีราวสัก ๑๐ ลำ (แต่ไม่ใช่แสดงทั้งโรง ลำหนึ่ง ๆ ก็มีเพียง ๒ - ๓ ตัว) ส่วนเรือพระนั้นเป็นเรือใหญ่ตั้งบุษบกตกแต่งอย่างสวยงามทั้งลำ มีเรือจูงอีกพวกหนึ่งราวสัก ๒๐ ลำ ในขณะที่ขบวนแห่เคลื่อนไปนั้น เมื่อถึงสะพานใดจะอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุขึ้นจากเรือ ให้คนถือเดินข้ามสะพานไปลงเรือทางอีกด้านหนึ่งตลอดทางเมื่อถึงวัดไก่เตี้ยจะเปิดโอกาสให้คนบริเวณนั้นลงมาสร่งน้ำพระบรมธาตุในเรือ ขณะที่หยุดพักจะมีการละเล่น การแข่งเรือกันอย่างสนุกสนาน ”

๔. พระบรมสารีริกธาตุและพระธาตุสาวกที่ประกอบในพิธี เป็นปูชนียวัตถุที่สำคัญในวัด มีจำนวนไม่แน่นอน อาจจะมีเพิ่มหรือลดลงแตกต่างกันไปในแต่ละปี โดยก่อนที่จะนำพระบรมสารีริกธาตุมาให้ประชาชนสร่งน้ำ จะมีการตรวจนับจำนวนพระบรมสารีริกธาตุและพระธาตุสาวกทุกครั้ง เมื่อแห่พระบรมสารีริกธาตุเสร็จแล้วก็จะตรวจอีกครั้งหนึ่งก่อนจะนำไปประดิษฐานเก็บไว้บนกุฏิเจ้าอาวาส พระบรมธาตุนั้นมีขนาดเล็กมาก คือมีขนาดเท่ากับครึ่งหนึ่งของเมล็ดข้าวสารหัก เวลาตรวจนับจะต้องใช้แว่นขยายช่วยจึงจะมองเห็นชัด กรมหมื่นวิจิตรวรณปริษาได้เขียนเล่าเกี่ยวกับจำนวนพระธาตุที่เพิ่มขึ้น และลดลงไว้ในหนังสือตำราพระธาตุว่า "พระบรมธาตุและพระธาตุนี้ก็เป็นของแปลก ถ้าเป็นพระบรมธาตุก็ว่าเสด็จมาเองบ้าง เสด็จไปเองบ้าง ครั้งหนึ่งประมาณ

๒๐ ปีล่วงแล้ว เขาพูดว่าพระบรมธาตุที่วัดนางชี อำเภอกาฬิเจริญ จังหวัดธนบุรี บางปีก็มีจำนวนเพิ่มขึ้นบางปีก็มีจำนวนลดลง ที่ว่าไปพิสูจน์นั้น ได้เป็นจริงดังที่เขาว่ากัน ปีแรกทีไปดูมีจำนวนมาก ครั้งที่สองน้อยลง ครั้งที่สามจำนวนเพิ่มขึ้น แต่ไม่ถึงจำนวนทีไปดูครั้งแรก สงสัยว่าทางวัดจะเอาออกหรือเพิ่มขึ้นเพื่อลวงว่ามีอิทธิฤทธิ์มากเจ้าอาวาสท่านบอกว่าไม่เคยเกี่ยวข้อง ตั้งแต่ท่านเป็นเจ้าอาวาสมาหลายปีแล้วไม่เคยเอาออกมาดูเลย เอาออกมาสร้งน้ำปีละครั้งคือวันแ่ และตรวจต่อหน้ากรรมการด้วย” การเพิ่มขึ้นลดลงของพระบรมสารีริกธาตุ และพระธาตุสาวกนั้น วัดนางชีได้มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ตั้งแต่ปี ๒๕๐๑ จนถึงปัจจุบัน

๕. การอัญเชิญเสด็จพระบรมสารีริกธาตุไปตามลำคลองที่ขบวนแห่ผ่าน มีธรรมเนียมปฏิบัติที่สำคัญ คือการอัญเชิญเสด็จข้ามสะพาน เนื่องจากความเชื่อที่ว่าจะไม่อัญเชิญเสด็จลอดใต้สะพาน หรือทางเดินไปโดยเด็ดขาด เมื่อหลายสิบปีก่อนจะมีสะพานข้ามเพียงไม่กี่จุด แต่ปัจจุบันมีถนนและสะพานเกิดขึ้นใหม่มากยิ่งขึ้น ในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ มีการบันทึกว่าต้องอัญเชิญเสด็จข้ามสะพานถึง ๑๕ จุดด้วยกัน

๖. การอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุทางเรือ ที่เรียกกันว่า “แห่อ้อมเกาะ” นั้น เป็นการแหวนไปทางขวามือ (ทักษิณาวรรต) ได้ผ่านคลอง และแม่น้ำต่าง ๆ ตั้งแต่คลองด่าน คลองบางกอกน้อย แม่น้ำเจ้าพระยา คลองบางหลวง และวกกลับเข้าคลองด่านกลับวัดนางชี ซึ่งเส้นทางขบวนแห่นี้ ได้ผ่านบริเวณบ้านเรือนประชาชน วัดโรงเรียน และสถานที่ราชการเป็นจำนวนมาก เช่นผ่านวัดต่าง ๆ เป็นจำนวนมากถึง ๓๒ วัด ในพื้นที่ ๕ เขต ได้แก่ เขตภาษีเจริญ เขตธนบุรี เขตบางกอกน้อย เขตบางกอกใหญ่ และเขตตลิ่งชัน ผ่านโรงเรียน ๙ โรงเรียน ผ่านสถานที่ราชการ ๖ แห่ง เช่น สำนักงานเขตในพื้นที่ กองทัพเรือ เป็นต้น

๗. ในขณะที่เรือแห่ไปตามคลอง จะมีศิลปะการแสดงต่าง ๆ ร่วมอยู่ในขบวนเรือด้วย เช่น ลิเก กายกรรม การละเล่นหัวล้านชนกัน การร้องรำทำเพลง และลำตัด เป็นต้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนไทยที่อาศัยอยู่ริมแม่น้ำลำคลอง

๘. ปัจจุบันชื่อประเพณีชักพระวัดนางชียังคงปรากฏเป็นชื่อสถานที่สำคัญต่าง ๆ ในพื้นที่ ได้แก่ คลองชักพระ ตำบลคลองชักพระ สะพานคลองชักพระ ถนนชักพระ แยกชักพระ ชื่อร้านค้า “ชักพระค้าไม้” เป็นต้น

คุณค่าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่สำคัญ :

ประเพณีชักพระวัดนางชี เขตภาษีเจริญ เป็นประเพณีที่แสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ที่บรรพบุรุษได้สั่งสม และสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น โดยมีคุณค่า ดังนี้

๑. คุณค่าในด้านการสะท้อนความเชื่อ และความศรัทธาในพระพุทธศาสนา ของชาวบ้านย่านฝั่งธนบุรี ซึ่งแสดงออกในเรื่องความเชื่อที่ว่าถ้าปีใดไม่มีการจัดประเพณีชักพระขึ้น จะเกิดอาเพศขึ้นในชุมชน ชาวบ้านจะเกิดโรคร้ายไข้เจ็บหรือภัยพิบัติต่าง ๆ พระบรมสารีริกธาตุจึงเป็นศูนย์รวมจิตใจ ก่อให้เกิดความสามัคคี และความรู้สึกเป็นส่วนเดียวกันของคนในชุมชน

๒. คุณค่าทางวิชาการ ได้แก่ ความรู้ในด้านประวัติศาสตร์ชุมชน วิถีชีวิตท้องถิ่น การใช้เรือประเภทต่าง ๆ ศิลปะการแสดง พิธีกรรม และการจัดกิจกรรมส่งเสริมพระพุทธศาสนา เป็นต้น

๓. คุณค่าด้านความงามหรือสุนทรียะ ได้แก่ ความงดงามของเรือพระ และเรือประเภทต่าง ๆ ศิลปะการแสดงพื้นบ้านที่มาร่วมแสดง ความงดงามของประเพณีอันดีงามที่ช่วยสร้างความสามัคคีในชุมชน ซึ่งสร้างความประทับใจแก่ผู้พบเห็น ดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี

๔. คุณค่าทางเศรษฐศาสตร์ ด้วยเส้นทางในการแห่ขบวนพระบรมสารีริกธาตุ เป็นเส้นทางคลองที่เชื่อมโยงชุมชนเก่า และสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์หลายแห่ง ได้แก่ วัด ตลาดน้ำ ชุมชน ศาสนสถานต่าง ๆ ซึ่งสามารถต่อยอดไปสู่การจัดเส้นทางท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชนริมน้ำได้

๕. คุณค่าต่อสิ่งแวดล้อม เนื่องจากประเพณีชักพระวัดนางชีมีการใช้เส้นทางน้ำในการแห่ขบวนเรือพระไปตามสถานที่ต่าง ๆ ซึ่งในอดีตเป็นเส้นทางหลักในการคมนาคมของคนไทย ก่อนจะมีการตัดถนน เพราะฉะนั้น การตระหนักและให้ความสำคัญต่อแม่น้ำลำคลองในปัจจุบันจึงลดลง ดังนั้น การส่งเสริมให้จัดกิจกรรมดังกล่าว จึงเป็นการช่วยอนุรักษ์แม่น้ำลำคลองให้ชาวบ้านที่อยู่ริมน้ำ ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ตระหนักรู้ และให้ความสำคัญในการรักษาสภาพแวดล้อมของแม่น้ำลำคลองให้คงอยู่ต่อไป

เอกสารอ้างอิง :

กาญจนา คัพันธ์. (๒๕๒๐). *เมื่อวานนี้ ตอนเด็กคลองบางหลวง เล่ม ๒*. เรื่องศิลป์.

กิตติชัย ศรีฟ้า. (๒๕๕๕). *วิเคราะห์การออกแบบจิตรกรรมฝาผนังภายในพระอุโบสถ วัดนางชี*.

[วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร].

ดำเนิน เลขะกุล. (๒๕๐๐). *วัดนางชี. สตรีสาร*, ๙ (๒๐๗).

ตำนานพระอารามหลวง พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ หลวงสำเร็จวรรณกิจ (บุญ เสขะนันท์)

ณ เมรุวัดธาตุทอง. (๒๕๑๕). *อรุณการพิมพ์*.

ประสานอักษรพรรณ. (๒๕๗๓) *ประวัติวัดนางชี (โดยรับสั่งสมเด็จพระสังฆราชเจ้า). แดงการณคณะสงฆ์, เล่ม*

๑๘ ภาค ๓.

พระราชปัญญาภรณ์. (๒๕๕๐). *พระบรมสารีริกธาตุวัดนางชี. พิมพ์ครั้งที่ ๒*. อักษรการพิมพ์.

อ่อนตา ยวนเกิด. (๒๕๕๓). *พัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงการทำเรือพระบกในอำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัด*

สุราษฎร์ธานี. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร].

งานแห่พระบรมสารีริกธาตุวัดนางชี. (๒๕๖๑, ๒ สิงหาคม). <http://www.prapayneethai.com>